

עפ"ג (חיפה) 52746-05-24 - מדינת ישראל נ' פלוני

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

עפ"ג 52746-05-24 מדינת ישראל נ' פלוני (עציר)

לפני כבוד השופט, סגן הנשיא לוי
כבוד השופט קוטון
כבוד השופטת וינברגר

המערערת
נגד מדינת ישראל

המשיב
פלוני (עציר)

פסק דין

לפנינו ערעור המדינה על גזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (להלן: "בית משפט קמא") שניתן בגדרי ת"פ 22339-09-23 (להלן: "התיק העיקרי"), אליו צירף המשיב את ת"פ 17810-03-22 (שלום - ירושלים) (להלן: "תיק הצירוף" או "התיק הנוסף").

המשיב הורשע לפי הודאתו בביצוע העבירות שיוחסו לו בכתב האישום בתיק העיקרי כפי שתוקן בשנית, וכן בעבירות שיוחסו לו בתיק הצירוף, ובהן תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות (של בת זוג), לפי סעיפים 380 + 382(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), וריבוי עבירות איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

כתבי האישום

לפי כתב האישום בתיק העיקרי שבעובדותיו הודה, היה המשיב בן זוגה של המתלוננת ולהם שלוש בנות קטינות (בנות 6.5, 3.5 ושנה). המתלוננת והקטינות גרו בדירת המתלוננת בחיפה, ואילו המשיב נהג ללון בדירת המתלוננת לסירוגין.

בתאריך 31.8.23 סמוך לשעה 02:00, בעת שהקטינות ישנו בחדריהן, לאחר שצרך אלכוהול, תקף המשיב את המתלוננת, על רקע חשד כי אינה נאמנה לו. המשיב העיר אותה משנתה **בסטירה** על לחייה, ניגש למטבח, **נטל סכין** והחל לשייף את הסכין על הכיור. כשהמתלוננת צעקה לעזרה, המשיב ניגש אליה כשהוא אוחז את הסכין ואיים באומרו: "**אם תמשיכי לצעוק אני אכניס לך את זה לתוך הבטן**", אז החזיר את הסכין למקומה. בהמשך, המשיב הורה למתלוננת **לרדת על ארבע, להתחנן על חייה, ולספר לו עם מי התכתבה ברשת חברתית**. כן נטל מהמטבח **מקל מטאטא עשוי עץ, ובעוד המתלוננת רוכנת על ארבע, היכה אותה במקל המטאטא בצד שמאל של גופה, ביד**

וברגל, בעוצמה, עד שהמקל נשבר. בהמשך, בעודה רוכנת על ארבע, הורה המשיב למתלוננת לספר לו מה קרה עם הבחור שעמו התכתבה ברשת החברתית, ואז **נטל גחל דולק מנרגילה, קירב אותו לפניה של המתלוננת ואיים באומרו: "אם את לא מספרת את האמת אז אני שם את הגחל הזה בפרצוף שיהיה לך סימן למה עשית"**. המשיב הורה למתלוננת לקום ולשבת על הספה, תוך שאמר **שיש לה 40 דקות להתקשר למישהו ממשפחתה שיבוא להציל אותה**.

בסמוך לשעה 03:00, הגיע אחיה של המתלוננת ו**חזה בה בעודה רוכנת על ארבע. המשיב איים עליו באומרו שהיא בוגדת בו והוא רוצה לרצוח אותה**. בנוכחות אחיה, **שב המשיב ונטל את הגחל הבווער, קרב לפני מתלוננת ואיים שישים לה אותו על הפנים. המשיב אף המשיך להורות למתלוננת לעמוד, לשבת וכן לרדת על ארבע, תוך שאיים שיפגע בה**. בסמוך לשעה 06:00, הורה המשיב למתלוננת להעיר את הקטינות. המתלוננת ניגשה לחדר השירותים, המשיב הלך אחריה **וחנק אותה באמצעות שתי ידיו על צווארה**. היא החלה לצעוק ואחיה נכנס לחדר השירותים והפריד בין השניים. לאחר מכן, בבית אמה של המתלוננת, **איים המשיב על המתלוננת שיפגע בה**.

בהמשך היום, סמוך לשעה 17:00, וכן בתאריך 2.9.23 לאחר חצות, במהלך שיחות עם אחיה של המתלוננת, איים עליו המשיב באומרו **שאם המתלוננת תחזור הביתה (או תגיע למקום מסוים) הוא ירצח אותה**.

כתוצאה ממעשי המשיב נגרמו למתלוננת **המטומות ברגליה**.

לפי כתב האישום בתיק הצירוף שגם בעובדותיו הודה, בין 26.10.20 ו- 21.4.21 שלח המשיב הודעות קוליות לטלפון של המתלוננת, ובמסגרתן איים עליה בכך שאמר, בין היתר: **"עכשיו מתחילה המלחמה; אני אומר לך יהיה הסוף שלך היום, אני אומר לך את זה. עכשיו אני רוצה לראות; עדיף לך עכשיו לענות לי לפלאפון, עדיף לך, עדיף לך לענות לי עכשיו לטלפון; לא יהיה טוב שאת לא עונה לטלפון, לא יהיה טוב בכלל; יהיה לך בלגאן איתי; תמשיכי לשחק איתי משחקים, בואי נראה לאן תגיעי"**.

טיעוני הצדדים והראיות לעונש בבית משפט קמא

אחיו של המשיב העיד כי הם איבדו את אביהם בהיותם ילדים צעירים וגם אמם נפטרה ממחלה קשה. המשיב לדבריו התקשה לקבל את מותה. כן אמר שהוא מגנה מעשי אלימות והופתע ממעשיו של אחיו. הוא ביקש שלא להחמיר עם המשיב כי אם לנקוט עמו במידת רחמים.

כן יצוין כי המתלוננת התייצבה לדיון שהתקיים ביום 9.1.24 בבית משפט קמא, ואמרה: "הגעתי לכאן היום כי הבנתי שלא קיבלתם את המכתב ששלחתי עם בקשה לשחרר אותו. אמרתי שאני כבר לא מפחדת ממנו והבנות מאד מתגעגעות אליו ואם כבוד השופטת יכולה לרחם עליו ולשחרר אותו כי הוא התחרט על המעשים שלו. אנחנו בקשר". לאחר דבריה הושגה הסכמה, המשיב הודה במיוחד לו בכתב

האישום המתוקן בשנית, וביקש לצרף את התיק הנוסף.

המערערת הגישה טיעוניה בכתב והוסיפה עליהם על-פה. עוד הגישה תמונות המתעדות את חבלותיה של המתלוננת, ואת החפצים ששימשו את המשיב.

לטענת המערערת מעשי המשיב פגעו בערכים מוגנים ובהם שמירה על שלוות נפשו של הקורבן, בטחונו וחירות פעולתו. עוד הפנתה לפסיקה תוך הדגשה כי מדובר במעשי אלימות מתמשכים. המערערת טענה כי מתחם העונש ההולם בתיק העיקרי אמור לנוע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל ובתיק הצירוף בין 6 ל-12 חודשי מאסר בפועל. נוכח חומרת מעשיו ועברו הפלילי, ביקשה המערערת להטיל על המשיב מאסר בפועל במרכז מתחמי הענישה שהוצעו, לצבור את העונשים זה אל זה, וכן להטיל מאסר על תנאי ופיצוי.

ההגנה טענה שעסקין באירוע אחד שבו כשל המשיב, על רקע סערת רגשות.

לגישתה, מתחם העונש ההולם נע בין מאסר שניתן לשאת בעבודת שירות לבין 10 חודשי מאסר בפועל. הודגשו הודאת המשיב, החיסכון בזמן השיפוטי ובפרט בעדות המתלוננת, וצירוף התיק הנוסף המשקף חרטה וקבלת אחריות מלאה. כן צוינו דברי המתלוננת, דבריו של אחי המשיב, שירותו הצבאי של המשיב, הטיפול באמו בעת מחלתה ועבודתו של המשיב (אף הוגש מכתב ממעסיקו). אומנם למשיב עבר פלילי אך זאת בגין עבירות שנעברו לפני זמן רב.

משכך, ביקשה ההגנה שלא למצות את הדין עם המשיב ולהסתפק בימי מעצרו כמאסר בפועל.

המשיב אמר: "אני מתחרט, אני מבקש סליחה ומחילה. אני אבא לשלושה, כל יום אני מדבר איתן, הן בוכות, אני לוקח אחריות מלאה ומבקש סליחה. אני לא אחזור על זה. אני מבקש הזדמנות כדי לשקם את עצמי ועם הילדים שלי, אני רוצה לגדל אותם ולא אחזור על זה לעולם. לשאלת בית המשפט, הייתי בכמה מפגשים של קבוצות במעצר, אז העבירו אותי אגף".

גזר דינו של בית משפט קמא

ביום 14.4.24 גזר בית משפט קמא את דינו של המשיב.

בית משפט קמא קבע כי עסקין בשני אירועים נפרדים, שאירעו בפער זמנים של למעלה משנתיים זה מזה, ואין האחד כרוך בשני. לפיכך החליט לקבוע מתחם עונש הולם נפרד לכל אחד מן התיקים שלפניו, אם כי החליט להטיל עונש כולל בהתחשב במכלול העבירות והמעשים שיוחסו למשיב.

אשר לתיק העיקרי, נקבע מתחם עונש הולם שנע בין תשעה לעשרים וארבעה חודשי מאסר בפועל.

בית משפט קמא התייחס לחומרת עבירות האלימות שבהן הורשע המשיב הפוגעות בזכותו של כל אדם

לשמירה על בטחונו האישי, על גופו, על שלווה נפשו ועל חירות פעולתו. נקבע כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים גוברת שעה שמדובר בעבירות שנעברות כלפי בן משפחה בכלל וכלפי בת זוג בפרט, שכן הן מונעות את תחושת הביטחון האישי דווקא בביתה אשר בימים כתיקונם אמור לשמש מבצרה. הוזכר כי הפסיקה שבה והדגישה שעבירות אלימות, כנגד בנות זוג בפרט, הן רעה חולה ובתי המשפט מצווים להיאבק בה.

בית משפט קמא התייחס למדיניות הענישה הנוהגת ולנסיבות ביצוע העבירות. נקבע כי אין עסקין באירוע נקודתי, אלא באירוע מתמשך, שבו תקף המשיב את המתלוננת באופן אלים ומשפיל, תוך שימוש בחפצים שונים. כך העיר המשיב את המתלוננת משנתה בסטירה, מחמת חשדו כי אינה נאמנה לו. כן איים עליה שידקור אותה בעודו אוחז בסכין, ואילץ אותה לרדת על ארבע ולהתחנן על חייה, כשהוא מכה בה בעוצמה במקל מטאטא מעץ, עד שהמקל נשבר. הוא הוסיף ואיים על המתלוננת באמצעות גחל בוער שקירב לפניה, הלך אחריה וחנק אותה. הוא לא חדל ממעשיו אף לאחר שאחיה של המתלוננת הגיע למקום, והאח בסופו של דבר היה זה שהרחיק את המשיב מהמתלוננת. אם לא די בכך, איים המשיב על המתלוננת בבית אמה, ולאחר מכן בשיחות טלפון עם אחיה. כן גרם לה המשיב חבלות.

אשר לתיק הצירוף, נקבע שעבירת האיומים פוגעת בכבוד האדם, בשמירה על שלמות גופו, בתחושת הביטחון האישית וביכולתו של הפרט לנהל שגרת חיים ללא חשש. כאשר מדובר באיומים כלפי בן משפחה מתווסף לעבירה נופך של חומרה. כן ניתנה התייחסות למדיניות הענישה הנוהגת ולנסיבות ביצוע העבירות (שנעברו במהלך כמחצית השנה).

בהתחשב במכלול קבע בית משפט קמא מתחם עונש הולם שבין מאסר על תנאי למספר חודשי מאסר בפועל שניתן לשאת בעבודת שירות.

בגזירת העונש שקל בית משפט קמא את הודאתו של המשיב שחסכה את עדות המתלוננת, את נטילת האחריות גם בגין תיק הצירוף, את נסיבותיו האישיות, וכן את עמדת המתלוננת. כן שקל את הרשעותיו הקודמות של המשיב בגין עבירות אלימות, ואת העובדה שנשא בעונשי מאסר בפועל.

בסופו של יום החליט בית משפט קמא להטיל על המשיב את רכיבי הענישה שלהלן:

מאסר בפועל לתקופה של 10 חודשים מיום מעצרו - 4.9.23; מאסר על תנאי לתקופה של 8 חודשים למשך 3 שנים, והתנאי הוא שהמשיב לא יעבור עבירת אלימות פיזית כלפי בן משפחה; מאסר על תנאי לתקופה של 4 חודשים למשך 3 שנים, והתנאי הוא שהמשיב לא יעבור עבירת אלימות מילולית כלפי בן משפחה.

מהלך הדין הערעור

המדינה מסרבת להשלים עם גזר הדין, ובהודעת הערעור כמו גם בטיעוניה בעל פה הדגישה את חומרת האירועים, וטענה שמעשיו הנלוזים של המשיב כלפי בת זוגו פגעו בגופה, ברוחה, בשלוות נפשה ובכבודה. סבורה המערערת כי אין הלימה בין חומרת המעשים לעונש שהוטל, כי ניתן משקל יתר להודאת המשיב ולעמדתה הסלחנית של המתלוננת, ונזנחו שיקולי ענישה אחרים, בפרט שלא ניכרה נטילת אחריות ממשית ולא הוצגה פרוגנוזה טיפולית שיקומית. אף לא ניתן משקל מספק להרשעותיו הקודמות של המשיב בגין עבירות אלימות שבשלבן אף נשא בעונשי מאסר בפועל, אלא שאלו לא פעלו את פועלם האפקטיבי בעניינו.

מנגד, טענה ההגנה כי אין להתערב בענישה ומדובר בעונש ראוי, הולם ומאוזן, המתיישב עם מדיניות הענישה הנהוגה. הוזכר שתיק הצירוף עוסק בעבירות שנעברו לפני זמן רב ואף עברו הפלילי של המשיב אמור להתיישן בקרוב. נטען כי הודאת המשיב חסכה את עדות המתלוננת, יש בה נטילת אחריות והמשיב הבין שאל לו לחזור על מעשיו.

אפשרנו גם למשיב ולמתלוננת לומר את דבריהם.

המשיב אמר שעשה טעות וביקש לדון אותו במידת הרחמים. כדבריו, "אני יודע שעשיתי את טעות. אני מבקש כל בוקר שאני קם, אני באמת, לפני שזה, אני רק מבקש סליחה. אני מבין שעשיתי טעות, כבודו. עשיתי טעות, אני מודה בזה. לא רק אני סובל, הילדים שלי סובלים. האישה שלי סובלת, 3 ילדים. היא אומרת, הבת שלי אומרת 'אבא, מתי אתה משתחרר?' סופרת את הימים. [...] אני, לעולם אני לא אחזור על זה". אשר לטיפול, טען שפנה לעו"ס וביקש להיות מטופל עם צאתו מן הכלא.

המתלוננת אמרה שסלחה למשיב על מעשיו, בלשונה, "באתי היום מיוזמתי. באתי לבקש רק את החנינה שלכם, שלא תחמירו בעונש שלו. אני מדברת איתכם על ילדה בת 7 שסופרת את הימים כדי שאבא שלה יצא. ואני מבחינתי סלחתי לו, והוא קיבל את העונש שלו מבחינתי. ואני לא מפחדת ממנו. וזהו, אני רוצה שיחזור הביתה, שנבנה את המשפחה שלנו בשלום".

דיון והכרעה

ככלל אין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שהטיל בית המשפט הדיוני, אלא במקרים חריגים, כאשר קיימת סטייה מרמת הענישה המקובלת, כאשר נגרם עיוות דין או אי צדק. סבורים אנו כי במקרה דנן נדרשת התערבות ערכאת הערעור שכן העונש שהטיל בית משפט קמא נוטה לקולה וסוטה ממדיניות הענישה הראויה.

אך לאחרונה, בע"פ 51/23 מדינת ישראל נ' פלוני (13.6.23), נקבע:

"בית משפט זה מתריע השכם והערב על הצורך במיגור תופעות אלו בכלל, ובייחוד ביחס לאלימות המתרחשת בין בני זוג. במקרים אלו נדרשת ענישה מוחשית ומרתיעה, בין היתר, לנוכח הקושי הקיים לעיתים בחשיפתם בהיותם מבוצעים לא אחת בדל"ת אמות דירת נפגעת העבירה; הפגיעה הקשה שהם מסבים לתחושת הביטחון של בני

המשפחה ובייחוד של נפגעת העבירה; והחשש מפני הסלמת מעשי האלימות באופן העלול לסכן את חייה של נפגעת העבירה, כפי שלא אחת קורה לצערנו (ע"פ 375/22 מדינת ישראל נ' בסל, פסקה 11 (10.2.2022); ע"פ 8136/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (27.5.2020)).

רק לאחרונה שבתי והבהרתי כי "אמירתו החוזרת ונשנית של בית משפט זה בדבר הצורך בענישה מחמירה בגין עבירות אלימות בין בני-זוג, אינה מן השפה ולחוץ. מדובר בכורח המציאות" (ע"פ 5914/22 מדינת ישראל נ' אבו רומי, פסקה 9 (24.4.2023)), ומן הראוי שניתן לכך ביטוי הלכה למעשה".

[ההדגשות אינן במקור]

וכן:

"לקראת סיום, אין לי אלא לשוב על שצינתי בעבר בפסקי דין שעניינם עבירות אלימות ומין כלפי בנות זוג. חדשות לבקרים אנו שומעים על אישה נוספת אשר התווספה למעגל האלימות, ולעיתים ההתנהלות האלימה המתחילה באופן מתון, מסלימה לאלימות חמורה ביותר המסתיימת בתוצאות טראגיות של ממש. על בית המשפט לומר באופן חד וברור כי התנהלות שכזו דינה אחד - עונש מאסר מאחורי סורג ובריח ולתקופה משמעותית. מתגבר הצורך בענישה הולמת, מרתיעה ומשמעותית שמעבירה מסר חברתי תקיף נגד תופעות אלו ואף מגלמת בתוכה הכרה במצוקתן של נפגעות העבירה ובנזק שנגרם להן".

[ההדגשות אינן במקור]

בענייננו, עסקינן בעבירות איומים שנעברו לפני שנים ספורות ובמי שבהמשך מימש את איומיו לאחר שלא שבע נחת מהתנהלות בת זוגו המתלוננת. תרחיש האימים שהיה מנת חלקה של המתלוננת בשעות הלילה של תאריך 31.8.23 קשה להבנה ולהכלה. לאחר ששתה לשוכרה, העיר המשיב את המתלוננת בסטירה, איים עליה באמצעות סכין, הורה לה לרכון מטה, שבר על גופה מקל עץ, חנק אותה, קירב פעמיים גחל בוער לגופה ולפניה, והכול עקב חשד שאינה נאמנה לו. עם שחר, בעת שהמשיב חנק אותה בחדר השירותים נחלץ אחיה של המתלוננת להצילה, וכך כפי הנראה לא נגרם לה נזק גדול יותר ופגיעות חמורות יותר. אם לא די בכך, המשיב הוסיף ואיים על המתלוננת גם בבית אמה, ובהמשך בשיחות עם אחיה.

התנהלותו של המשיב שניצנה המילוליים ניכרו כבר בתיק הצירוף (בין חודש אוקטובר 2020 לחודש אפריל 2021) מצביעה על מי שסבור שהוא רשאי לשלוט באשת חיקו, אם בנותיו, אם לא בכוח המילה כי אז בכוח הזרוע. המשיב החפיץ את המתלוננת, השפיל וביזה אותה, פגע בגופה, בשלוות רוחה, בבריאותה, בחירותה ובכבודה כאדם וכפרט. הכול בביתה שלה (שאינו ביתו הקבוע של המשיב) מקום

שאמור לשמש עבורה מבצר ומגן. מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא גבוהה מאוד, בפרט על רקע איומיו של המשיב שבאו לביטוי גם בתיק הנוסף וגם בשיחות עם אחיה (לאחר מעשי האלימות הליליים), ונוכח הרשעותיו הקודמות בגין עבירות אלימות שבגינן אף ריצה עונשי מאסר בפועל.

בהינתן כך, לדידנו, ספו של מתחם העונש ההולם אמור להתחיל בשנת מאסר לריצוי בפועל. נוסף על אלו, לא היתה הצדקה למקם את עונשו של המשיב בסמוך לתחתית מתחם העונש ההולם, גם אם ניתן היה לקבל את מתחמי העונש ההולם שנקבעו. יתירה מכך, לא הוצגה תכנית טיפולית שיקומית אשר יש בה להצביע על שינוי עתידי בדפוסי התנהגותו של המשיב או על הפחתת מסוכנותו המשתקפת ממעשיו. המשיב, לדבריו, השתתף במספר מוגבל של מפגשים קבוצתיים ואין זה ברור כל עיקר אם הפיק מהם תובנות כלשהן. המשיב אמר, וחזר ואמר, שטעה, ספק בעינינו אם נכון להתייחס להתנהלותו הכוללת כאל "טעות". לגישתנו, יש באמירה זו להצביע על חוסר הפנמה של חומרת מעשיו ועל דרכי חשיבתו.

במקרים כגון דא אין די בהודאה באשמה כדי להצדיק הקלה מופרזת בענישה, ולא ניתן להעריך באופן מספק את עוצמתה של נטילת האחריות. מעבר לכך, בעבירות מן הסוג האמור על בתי המשפט לתת משקל נכבד גם לשיקולי ההרתעה, הן הרתעת היחיד, הן הרתעת הרבים העלולים לפעול כמותו. נתונים רשמיים מצביעים על עלייה דרסטית במקרי האלימות המתרחשים בתוך המשפחה ועל בתי המשפט לעמוד בפרץ. יש להבהיר למי שפוגע בבת זוגו באופן כה קיצוני, כואב, משפיל ומבזה, כי עונשו יהיה חמור. על העונש המוטל להיות הולם את חומרת המעשים ואת כיעורם ולשקף את מידת הרתיעה ושאת הנפש שאותם הם מעוררים. איננו סבורים שהעונש שהוטל בערכאה הראשונה עומד במבחן ההלימה, ספק אם יש בו להרתיע את המשיב, ודאי שאין בו כדי להרתיע אחרים כמותו. אם מבקשים אנו למגר או לפחות לצמצם תופעה מכוערת ובזויה זו של הכאת נשים בידי בני זוגן, חייבים אנו לנקוט מידת ענישה חמורה פי כמה.

משאלו הם פני הדברים, לטעמנו הקל בית משפט קמא עם המשיב יתר על המידה, ואך בשל היותנו ערכאת ערעור לא נמצה עמו את הדין.

אנו מטילים אפוא על המשיב עונש מאסר בפועל למשך שמונה-עשר (18) חודשים שמנינם מיום מעצרו. יתר חלקי גזר הדין יוותרו על כנם.

ניתן היום, כ"ו אייר תשפ"ד, 03 יוני 2024, במעמד הצדדים.

ע' וינברגר, שופטת

ע' קוטון, שופט

א' לוי, סגן הנשיא,
[אב"ד]